

سلامت کارکنان و ایمنی محیط کار

بارویکرد اسلامی

محمدحسین شیخی

با نظارت علمی

مجتبی درودی (هیئت علمی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ع)
علی آقا پیروز (استادیار پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی)

انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

۱۳۹۶

www.ketab.ir

شیخی، محمدحسین. ۱۳۵۱	سرشناسه
سلامت کارکنان و امنیت محیط کار با رویکرد اسلامی / محمدحسین شیخی؛ با نظارت علمی مجتبی درودی، علی آقا بیروز	عنوان و نام پدیدآور
قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) ۱۳۹۰	مشخصات نشر
مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) ۱۳۵۲، ۱۳۹۰	مشخصات ظاهری
۹۷۸-۶۰۰-۴۴۴-۰۲۲-۶	فروبت
فیبا	شابک
کتابخانه	وضعیت فهرست نویسی
نماه	یادداشت
کارکنان -- بهداشت روانی	یادداشت
Employees -- Mental health	موضوع
محیط کار -- جنبه های روان شناسی	موضوع
Work environment-- Psychological aspects	موضوع
بهداشت روانی -- جنبه های مذهبی - اسلام	موضوع
Mental health -- Religious aspects -- Islam	موضوع
نیروی انسانی -- مدیریت -- جنبه های مذهبی - اسلام	موضوع
Manpower planning -- Religious aspects -- Islam	موضوع
درودی، مجتبی، ۱۳۳۸ -	شناسه افزوده
بیروز، علی آقا، ۱۳۴۶ -	شناسه افزوده
مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)	شناسه افزوده
ش ۹۵۴۹/۵/۹ HF	رده بندی کنگره
۳۶۵/۶۵۸	رده بندی دیوبلی
۴۳۶۷۸۹۸	شماره کتاب شناسی ملی

شماره ردیف ۱۲۵۲
شماره موضوعی ۱۷-مدیریت
۱۳۹۵-۵۰

■ سلامت کارکنان و ایمنی محیط کار با رویکرد اسلامی

- مؤلف: محمدحسین شیخی با نظارت علمی مجتبی درودیان علی آقا برون
- ناشر: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
- چاپ: پاپیروس
- نوبت چاپ: اول
- تاریخ چاپ: پاییز ۱۳۹۶
- قیمت: ۲۷۰۰۰ تومان

- دفتر مرکزی: قم، خیابان شهید، کوی ممتاز، پلاک ۳۸
- تلفن و نمابر: ۰۲۵-۳۷۷۴۳۲۴
- شعبه تهران: خیابان انقلاب، بین خیابان ۱۲ فروردین و شهید منیر جواد، ساختمان شماره ۳۱۰، طبقه سوم، واحد ۱۱۲
- تلفن و نمابر: ۰۲۱-۶۶۴۶۶۱۲۱
- شعبه مؤسسه امام خمینی (ره): قم، بلوار امین، بلوار جمهوری اسلامی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
- تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۱۳۶۲۹

فهرست مطالب

۲۳		مقدمه معاونت پژوهش
۲۷		مقدمه کارگروه
۳۱		مقدمه مؤلف

بخش اول: مفاهیم، نظریه‌های سلامت

فصل اول: اصطلاحات و مفاهیم سلامت

۳۴		تعریف سلامت
۳۴		۱. سلامت در لغت
۳۵		۲. واژگان هم‌معنای سلامت
۳۵		۳. سلامت در آیات و روایات
۳۶		۴. مفهوم سلامت در اصطلاح مدیریت
۳۷		۵. ایمنی

فصل دوم: نظریه‌ها و الگوهای سلامت

۳۹		الگوهای سلامت و بیماری
۳۹		۱. الگوی فراطبیعی
۳۹		۲. الگوی زیستی - پزشکی

۴۰	۳. الگوی زیستی - روانی - اجتماعی.....
۴۰	پیوستار سلامت و بیماری.....
۴۱	نظریهٔ سلسله‌مراتب نیازها و سلامت.....
۴۱	۱. نیازهای زیستی.....
۴۲	۲. نیاز به ایمنی و تأمین.....
۴۲	۳. نیاز اجتماعی و تعلق و محبت.....
۴۲	۴. نیاز به احترام و شخصیت.....
۴۳	۵. نیاز به خودشکوفایی.....
۴۳	۶. نیاز به شناخت حیات و محیط.....
۴۴	۷. نیاز به زیبایی‌شناسی.....
۴۴	ارضای نیاز و سلامت.....
۴۶	آسیب ناشی از ارضای نیاز.....
۴۷	تعیین الگوهای رفتاری سالم.....
۴۷	ضرورت محیط اجتماعی مناسب برای پرورش انسان سالم.....
۴۸	انسان سالم.....

بخش دوم: استرس در سازمان و راههای پیشگیری از آن

فصل اول: عوامل استرس در سازمان

۵۲	تعریف استرس.....
۵۲	عوامل استرس در محیط کار.....
۵۳	۱. عوامل سازمانی.....
۵۸	۲. عوامل مربوط به رویدادهای زندگی.....
۵۸	۳. عوامل شخصی.....

فصل دوم: مدیریت فشار روانی

۶۱	مدیریت فشار روانی فردی.....
----	-----------------------------

۶۴	مدیریت فشار روانی سازمانی
----	---------------------------

فصل سوم، رفاه

۷۱	تعریف رفاه
۷۱	وظایف اداره رفاه
۷۲	۱. ایجاد تعاونی‌های مسکن و تهیه مسکن ارزان‌قیمت
۷۲	۲. ایجاد بیمه و خدمات درمانی
۷۲	۲-۱. بیمه عمر
۷۳	۲-۲. بیمه خدمات درمانی
۷۳	۲-۳. بیمه بی‌بیمه
۷۳	۲-۴. بیمه بازنشستگی
۷۳	۳. ایجاد شرکت‌های تعاونی مصرف
۷۳	۴. ایجاد مهد کودک در کنار محیط کار
۷۴	۵. پرداخت کمک‌های نقدی و غیرنقدی
۷۴	۶. ایجاد سرویس‌های رفت‌وآمد
۷۴	۷. ایجاد صندوق‌های قرض‌الحسنه و حساب‌های پس‌انداز
۷۴	۸. در نظر گرفتن مرخصی‌های استحقاقی و استعلاجی
۷۵	۹. ایجاد مراکز مشاوره و راهنمایی کارکنان
۷۵	۱۰. ایجاد غذاخوری در محیط کار
۷۵	۱۱. ایجاد اماکن رفاهی - ورزشی برای کارکنان و خانواده‌های آنان
۷۶	۱۲. ایجاد درمانگاه در محیط کار

بخش سوم: سلامت از دیدگاه اسلام

فصل اول: مبانی سلامت از دیدگاه اسلام

۷۸	مبانی معرفت‌شناختی
----	--------------------

۱. نیاز بشر به وحی الهی ۷۸
- ۱-۱. شناخت خود و عوامل سلامت خود ۷۹
- ۱-۲. شناخت نهایت رشد و سلامت خویش ۷۹
- ۱-۳. شناخت مسیر دستیابی به قله رشد و سلامت ۸۰
- ۱-۴. ارائه الگوی انسان سالم و کامل ۸۰
- مبانی انسان‌شناختی ۸۱
۱. ابعاد وجودی انسان ۸۱
- ۱-۱. ابعاد مادی ۸۱
- ۱-۲. ابعاد معنوی ۸۲
۲. عدم جدایی جسم و روح ۸۲
۳. نیاز عقل به وحی در بُعد مادی ۸۳
۴. نیاز عقل به وحی در بُعد روانی ۸۵
۵. نیاز عقل به وحی در حوزه‌های عقلانی ۸۵
- ۵-۱. مراتب حمایت وحی از سلامت عقل ۸۶
- ۵-۱-۱. ضمانت اجرایی به حکم عقل ۸۷
- ۵-۱-۲. جلوگیری از تزلزل سیستم عقلانی ۸۷
- ۵-۲. جلوگیری از بردگی عقل در خدمت نفس ۸۷

فصل دوم: ابعاد سلامت از نظر اسلام

- سلامت جسمانی ۸۹
- سلامت روان ۹۰
۱. تعریف سلامت روان و انواع آن ۹۱
- ۱-۱. سلامت عاطفی (قلب) ۹۱
- ۱-۱-۱. اهمیت سلامت قلب ۹۲

۱-۱-۲. تأثیر سلامت قلب در سلامت جسم.....	۹۴
۱-۱-۳. عوامل بیماری قلب.....	۹۵
۱-۱-۴. عوامل سلامت و بهداشت قلب.....	۹۵
۱-۲. سلامت ذهنی یا شناختی (سلامت عقل).....	۹۶
۱-۲-۱. عوامل بیماری عقل.....	۹۷
۱-۲-۲. عوامل سلامت و رشد عقل.....	۹۷
۲. سلامت روان از دیدگاه اسلام.....	۹۷
۳. معیارهای سلامت روان.....	۹۷
۳-۱. معیار اسلامی.....	۹۸
۳-۲. معیار قانونی.....	۹۸
۳-۳. ملاک آرمانی یا کمال مطلوب.....	۹۹
۳-۴. میانه‌روی.....	۹۹
۳-۵. انسجام و موزون بودن.....	۹۹
۴. انواع آسیب‌های روانی از منظر اسلام.....	۱۰۱
۴-۱. آسیب‌های درون‌فردی.....	۱۰۱
۴-۲. آسیب‌های محیطی و ارثی.....	۱۰۱
۵. عوامل تشویش خاطر و اضطراب از دیدگاه اسلام.....	۱۰۱
۵-۱. ترس از آینده.....	۱۰۲
۵-۲. تجربه‌های گذشته.....	۱۰۲
۵-۳. احساس ضعف و ناتوانی.....	۱۰۳
۵-۴. بوجی و بی‌معنایی در زندگی.....	۱۰۳
۵-۵. ناسپاسی.....	۱۰۳
۵-۶. دل‌بستگی به دنیا.....	۱۰۴

- ۵-۷. ترس از مرگ ۱۰۶
۶. عوامل سلامت روان از دیدگاه اسلام ۱۰۷
- ۶-۱. عبادت و سلامت روان ۱۰۷
- ۶-۲. معادباوری و سلامت روان ۱۰۷
- ۶-۳. نقش تقوا در سلامت روان ۱۰۸
- ۶-۴. ذکر و یاد خدا و سلامت روان ۱۰۸
- ۶-۵. دعا و کاهش استرس ۱۱۱
- ۶-۶. کارکردهای دعا در حوزه سلامت روان ۱۱۲
- ۶-۶-۱. اساس موفقیت و پیشرفت در زندگی ۱۱۲
- ۶-۶-۲. آرامش و اطمینان قلبی ۱۱۳
- ۶-۶-۳. افزایش عزت نفس ۱۱۳
- ۶-۶-۴. تعالی روان‌شناختی و خودشناسی معنوی ۱۱۴
- ۶-۷. تأثیر دعاهاى جمعی در سلامت روان ۱۱۴
- ۶-۸. مکان‌های مذهبی و سلامت روان ۱۱۵
- ۶-۹. حضور در مسجد و آرامش روان ۱۱۵
- ۶-۱۰. توکل بر خدا و سلامت روان ۱۱۶
- ۶-۱۱. خودشناسی و جهان‌شناسی و تأثیر آن در سلامت روان ۱۱۶
- ۶-۱۲. توبه و سلامت روان ۱۱۸
- ۶-۱۳. آموزش هتجارهای اخلاقی ۱۱۸
۷. زمینه‌های آسیب روانی در سازمان ۱۱۹
- سلامت معنوی ۱۱۹
- فصل سوم: شاخص‌های سلامت سازمان از دیدگاه اسلام**
- ارتباطات سالم ۱۲۱

انواع ارتباطات	۱۲۲
۱. انواع ارتباطات کارکنان	۱۲۲
۱-۱. ارتباط با خدا	۱۲۲
۱-۲. ارتباط با خویش	۱۲۳
۱-۳. ارتباط با مافوق (مدیر)	۱۲۴
۱-۳-۱. پیروی از مدیر	۱۲۴
۱-۳-۲. نظارت بر رفتار مدیر	۱۲۵
۱-۳-۳. تعهد سازمانی	۱۲۷
۱-۴. ارتباط با خانواده	۱۲۸
۱-۵. ارتباط با همکاران	۱۲۸
۱-۶. ارتباط با ارباب رجوع	۱۲۹
۲. انواع ارتباطات سازمان	۱۳۰
۲-۱. ارتباط با محیط زیست و جهان خلقت	۱۳۰
۲-۱-۱. حفظ طبیعت و محیط زیست	۱۳۱
۲-۱-۲. توصیه به عمران و آبادانی	۱۳۲
۲-۱-۳. منع تخریب	۱۳۳
۲-۱-۴. اصول حاکم بر تعامل با طبیعت از دیدگاه اسلام	۱۳۵
۲-۲. ارتباط سازمان با کارکنان	۱۳۵
۲-۲-۱. فراغت و استراحت	۱۳۵
۲-۲-۲. رعایت حال نیروی کار و سخت گیری نکردن	۱۳۹
۲-۲-۳. اهمیت دادن به نیروی کار و پرداخت سریع دستمزد	۱۴۰
۲-۲-۴. استثمار نکردن نیروی کار	۱۴۱
۲-۲-۵. قانون گرایی	۱۴۲

- ۲-۲-۶. شفافیت در امور..... ۱۴۳
- ۲-۲-۷. نظارت سازمانی..... ۱۴۵
- ۲-۲-۸. تشویق و تنبیه..... ۱۴۶
- ۲-۲-۹. آموزش و پرورش..... ۱۴۷
- ۲-۲-۱۰. عدالت در برخورد با کارکنان..... ۱۴۹
- ۲-۲-۱۱. توجه به وضع معیشتی کارکنان..... ۱۵۲
- ۲-۲-۱۲. مشارکت دادن کارکنان..... ۱۵۳
- ۲-۲-۱۳. بهادینه بازی فرهنگ نقد و نقدپذیری..... ۱۵۵
- ۲-۳. ارتباص..... ۱۵۶
- ۲-۳-۱. منع تولید کالاها و خدمات زیان آور..... ۱۵۶
- ۲-۳-۲. تولید کافی..... ۱۵۶
- ۲-۳-۳. پیشگیری از فعالیت‌های ناسالم سازمانی..... ۱۵۷
- ۲-۳-۴. منع بخشش اموال عمومی..... ۱۵۷
- ۲-۳-۵. صرفه‌جویی در اموال عمومی..... ۱۵۸
- ۲-۳-۶. پاسخ‌گویی..... ۱۵۸
- ۲-۳-۷. تکریم ارباب رجوع..... ۱۵۹
- ۲-۳-۸. نظارت همگانی..... ۱۶۰
- ۲-۳-۹. برکناری متخلفان..... ۱۶۰
- ۲-۳-۱۰. جلوگیری از احتکار..... ۱۶۱
- ۲-۳-۱۱. وفای به عهد..... ۱۶۲
- ۲-۳-۱۲. صداقت و راست‌گویی..... ۱۶۳
- ۲-۳-۱۳. توجه به کیفیت و استحکام..... ۱۶۳
- ۲-۳-۱۴. ادای امانت..... ۱۶۳

۱۶۴	۲-۳-۱۵. رعایت نظم و انضباط
۱۶۵	۲-۳-۱۶. فعالیت‌های سالم و پاک
۱۶۶	۲-۳-۱۷. تأمین نیازهای اساسی جامعه
۱۶۶	۳. انواع ارتباطات مدیر
۱۶۷	۳-۱. ارتباط با خدا
۱۶۷	۱-۳-۱-۱. خودسازی مدیر
۱۶۸	۳-۱-۲. عدم تقدم بر خدا
۱۶۸	۳-۱-۳. امانت به الهی
۱۶۸	۳-۲. ارتباط با خویش
۱۶۹	۳-۲-۱. ساده‌زیستی
۱۷۱	۳-۲-۲. شایستگی
۱۷۲	۳-۲-۳. سعه صدر
۱۷۲	۳-۲-۴. هماهنگی گفتار و رفتار
۱۷۳	۳-۳. ارتباط با خانواده
۱۷۴	۳-۴. ارتباط با کارکنان
۱۷۴	۳-۴-۱. رابطه پدری و فرزندی
۱۷۵	۳-۴-۲. مشورت
۱۷۷	۳-۴-۳. حسن خلق
۱۷۸	۳-۴-۴. ترویج و احیای ارزش‌ها
۱۷۹	۳-۴-۵. نظارت
۱۷۹	۳-۵. ارتباط با جامعه و ارباب رجوع
۱۷۹	۳-۵-۱. ارتباط نزدیک و مستقیم با مردم
۱۸۱	۳-۵-۲. پرهیز از استبداد و خشونت

- ۱۸۱ ۳-۵-۳. خدمت بی منت
- ۱۸۲ ۴. ارتباط ارباب رجوع با مدیریت
- ۱۸۲ شایسته سالاری
- ۱۸۴ ۱. صلاحیت ارزشی و اخلاقی
- ۱۸۴ ۱-۱. دیانت مسلمانان
- ۱۸۵ ۲. دیانت مؤمنان
- ۱۸۵ ۱-۲. دیانت محسنان
- ۱۸۶ ۲. تأهل
- ۱۸۷ ۳. جنسیت
- ۱۸۷ تأمین نیازها
- ۱۸۸ ۱. نیاز به بقا
- ۱۸۹ نیاز به داشتن فرزند
- ۱۹۰ ۲. نیاز به کمال جویی
- ۱۹۰ ۲-۱. نظریه های مختلف درباره کمال انسان
- ۱۹۱ ۲-۲. فرد کمال گرا
- ۱۹۱ ۳. نیازهای زیستی
- ۱۹۱ ۳-۱. تغذیه
- ۱۹۲ ۳-۱-۱. نكوهش خودداری های بیجا
- ۱۹۲ ۳-۱-۲. بهداشت خوردن و آشامیدن
- ۱۹۳ ۳-۱-۳. حرمت برخی خوردنی ها و آشامیدنی ها
- ۱۹۴ ۳-۲. نیاز جنسی
- ۱۹۵ ۳-۲-۱. انحرافات جنسی
- ۱۹۵ ۳-۲-۲. روابط ناسالم با جنس مخالف

۱۹۵	۳-۲-۳. گفت‌وگو و معاشرت
۱۹۷	۳-۲-۴. نگاه کردن
۱۹۷	۳-۲-۵. خلوت کردن
۱۹۸	۳-۲-۶. روش‌های پیشگیری از انحرافات جنسی
۱۹۸	الف) تقویت شناخت و آگاهی از پیامدهای انحرافات جنسی
۱۹۹	ب) پرورش معنویت
۱۹۹	ج) ازدواج
۱۹۹	د) رعایت حریم بر روابط زن و مرد
۲۰۱	۳-۳. نیاز به لباس و ماسک
۲۰۱	۳-۴. نیاز به استراحت و کار
۲۰۲	۳-۴-۱. خواب
۲۰۳	۳-۴-۱. برهیز از زیاده‌روی در خواب
۲۰۵	۳-۴-۳. تنظیم خواب
۲۰۷	۳-۵. نیاز به مرکب و وسایل تقلیه
۲۰۷	۳-۶. نیاز به تملک‌جویی (مال‌دوستی)
۲۰۸	۴. نیازهای روانی
۲۰۸	۴-۱. نیاز به احترام دیگران
۲۰۹	۴-۲. نیاز به زیبایی و جمال
۲۱۱	۴-۳. نیاز به شناخت و آگاهی
۲۱۲	۵. نیازهای معنوی
۲۱۲	۵-۱. نیاز به خدا
۲۱۲	۵-۲. نیاز به ایمنی‌جویی
۲۱۳	۵-۳. نیاز به دوستی با خدا

- ۵-۴. نیاز به عبادت خدا ۲۱۴
- ۵-۵. نیاز به عزت نفس ۲۱۵
- ۵-۶. نیاز به خودشکوفایی معنوی ۲۱۶

بخش چهارم: ایمنی محیط کار

فصل اول: عوامل حوادث و راههای پیشگیری از آن

- اهمیت برنامه‌های ایمنی شغلی ۲۲۰
- قانون ایمنی کار ۲۲۰
- مسئولیت‌ها و حقین ارفعیان و کارکنان ۲۲۱
- عوامل حوادث ۲۲۱
۱. عامل محیطی ۲۲۲
- ۱-۱. شرایط فیزیکی محیط کار ۲۲۲
- ۱-۲. جنبه‌های روان‌شناختی محیط کار ۲۲۳
۲. عامل انسانی ۲۲۵
- راههای پیشگیری از حوادث ۲۲۷
۱. جلب حمایت مدیران رده‌بالای سازمان ۲۲۷
۲. تعیین مسئول ایمنی ۲۲۸
۳. کاهش دادن شرایط خطر آفرین ۲۲۸
۴. کاهش دادن عملیات ناسالم ۲۲۸
۵. طراحی عملیات و محیط کاری با توجه به نکات ایمنی ۲۲۹
۶. تأکید بر ایمنی ۲۲۹
۷. آموزش ۲۳۰
۸. ثبت و ضبط اطلاعات سوانح ۲۳۰
۹. تجزیه و تحلیل سوانح ۲۳۰

۲۳۱	۱۰. تبلیغ ایمنی
۲۳۱	۱۱. مسابقات ایمنی
۲۳۱	۱۲. تقویت رفتارهای مثبت
۲۳۲	۱۳. پژوهش‌های ایمنی
۲۳۲	۱۴. اجباری کردن رعایت قوانین و مقررات ایمنی
۲۳۲	۱۵. آموزش برای حفظ ایمنی
۲۳۳	۱۶. تعهد مدیریت ارشد
۲۳۳	۱۷. بررسی مداوم بهداشت و ایمنی
۲۳۳	۱۸. کمیته‌های ایمنی
۲۳۴	۱۹. گزارش درست حوادث
۲۳۴	۲۰. نظارت بر کار، برای کاهش دادن به اضافی و تنش یا فشار روانی
۲۳۵	۲۱. جو سازمانی
۲۳۵	۲۲. آموزش ایمنی
۲۳۵	۲۳. برنامه‌های آموزشی و انگیزشی
۲۳۶	۲۴. مهندسی کار و تجهیزات
۲۳۶	۲۵. مراقبت پیشگیرانه
۲۳۶	۲۶. تقویت قوانین
۲۳۷	۲۷. نهادینه‌سازی ایمنی در محیط کار

فصل دوم: ایمنی از دیدگاه اسلام

۲۳۹	اهمیت ایمنی در اسلام
۲۴۲	وجوب ایمنی از دیدگاه اسلام
۲۴۳	مبانی ایمنی در اسلام
۲۴۴	۱. مبانی هستی‌شناختی

- ۱-۱. خدامحوری ۲۴۴
- ۱-۲. رازقیت ۲۴۵
۲. مبانی انسان‌شناختی ۲۴۶
- ۲-۱. وجود دوساحتی ۲۴۶
- ۲-۲. هدفمندی ۲۴۷
۳. جانشینی خدا ۲۴۷
۲. مسئولیت‌پذیری ۲۴۸
- ۲-۴-۱. مسئولیت در برابر کار ۲۴۹
- ۲-۴-۲. مسئولیت در برابر محیط کار ۲۵۰
- ۲-۴-۳. مسئولیت در برابر درآمد ۲۵۱
- ۲-۴-۴. مسئولیت در برابر حسن عمل ۲۵۲
- ۲-۴-۵. مسئولیت در برابر زیان ۲۵۳
- ۲-۵. اختیار ۲۵۴
- ۲-۶. آخرت‌گرایی ۲۵۴
- ۲-۷. ترجیح منافع اجتماعی ۲۵۵
- ایجاد ایمنی در اسلام ۲۵۶
۱. ایمنی جانی ۲۵۶
۲. ایمنی حیثیت و آبرو ۲۵۹
- ۲-۱. تعریف حریم خصوصی ۲۶۰
- ۲-۲. ایمنی از تجسس، سوءظن و بدگویی ۲۶۱
- ۲-۳. ایمنی منزل و محل شخصی ۲۶۳
- ۲-۴. ایمنی از هرگونه اتهام و نسبت ناروا ۲۶۴
- ۲-۵. ایمنی مکالمات و مکاتبات ۲۶۵

۲۶۶	۲-۶. حرمت اشاعة فحشا.....
۲۶۷	۲-۷. ایمنی از افشای اسرار.....
۲۶۸	۲-۸. جواز تجسس برای حفظ ایمنی عمومی.....
۲۷۱	۳. ایمنی مالی.....
۲۷۳	۴. ایمنی روانی.....
۲۷۳	۵. ایمنی اخلاقی.....
۲۷۴	۵-۱. پوشش مناسب.....
۲۷۴	۵-۲. گفتار شایسته.....
۲۷۵	۵-۳. خودداری از نگاه آلوده.....
۲۷۶	۵-۴. جلوگیری از اخلاط.....
۲۷۶	عوامل مؤثر در ایمنی محیط کار.....
۲۷۸	۱. عوامل ارزشی.....
۲۷۸	۱-۱. ایمان.....
۲۷۸	۱-۲. تقوا.....
۲۷۹	۱-۳. عمل صالح.....
۲۸۰	۱-۴. وحدت و برادری.....
۲۸۱	۱-۵. امانت‌داری.....
۲۸۴	۱-۶. وجوب وفای به عهد و پیمان.....
۲۸۴	۱-۷. تقویت وجدان کاری.....
۲۸۵	۱-۸. نظارت بر خویش.....
۲۸۶	۱-۹. نقش دعا در کاهش حوادث.....
۲۸۸	۱-۱۰. توسل به معصومان (ع).....
۲۸۸	۱-۱۱. صدقه و کاهش حوادث.....

- ۱۲-۱. ممنوعیت استفاده از مشروبات و مواد مخدر ۲۸۹
- ۱۳-۱. خودشناسی ۲۸۹
۲. عوامل فنی و مهارتی ۲۹۰
- ۲-۱. استفاده از علائم هشداردهنده و توجه به آن ۲۹۱
- ۲-۲. دانش و تخصص در کار ۲۹۴
- ۲-۳. استفاده از نردبان استاندارد و ایمن ۲۹۶
- ۲-۴. استفاده از کلاه ایمنی ۲۹۸
- ۲-۵. توجه به استحکام محل کار ۲۹۸
- ۲-۶. تناسب اندازه دستکش با کار ۲۹۹
- ۲-۷. درها و پله‌های اضطراری ۳۰۱
- ۲-۸. تهویه هوا و ایمنی ۳۰۱
- ۲-۹. نور و ایمنی محیط کار ۳۰۳
- ۲-۱۰. ایمنی و کراهت کار در شب ۳۰۴
- ۲-۱۱. رنگ و ایمنی ۳۰۵
- ۲-۱۲. لباس و کفش و ایمنی ۳۰۷
- ۲-۱۳. صدا و ایمنی ۳۰۹
- ۲-۱۴. رعایت ایمنی در کار با خودرو و ماشین‌آلات ۳۱۰
- ۲-۱۵. استفاده مناسب از ابزار و ایمنی ۳۱۲
- ۲-۱۶. تجربه و ایمنی ۳۱۳
- ۲-۱۷. توجه به کیفیت و ایمنی ۳۱۳
- ۲-۱۸. استفاده از انگشت عقیق ۳۱۷
۳. عوامل رفتاری ۳۱۸
- ۳-۱. عدالت ۳۱۸

۳۱۹	۳-۲. مشورت
۳۱۹	۳-۳. صبر و بردباری
۳۲۰	۳-۴. بصیرت‌دهی
۳۲۱	۳-۵. نصیحت و ارشاد
۳۲۴	۳-۶. برخورد خوب
۳۲۵	۳-۷. پند گرفتن از سرگذشت دیگران
۳۲۷	۳-۸. شایسته‌ایمی
۳۲۸	۴. عوامل ساختار
۳۲۸	۴-۱. مدیریت قفس
۳۲۹	۴-۲. انضباط
۳۳۱	۴-۳. نظارت همگانی
۳۳۲	۴-۴. کار به اندازه توان
۳۳۲	۴-۵. پاداش و کیفر
۳۳۴	۴-۶. توجه به شایستگی
۳۳۷	۴-۷. الگوسازی
۳۳۸	۴-۸. نقش مدیران
۳۳۹	۴-۹. ضامن بودن عامل
۳۴۱	منابع
۳۵۳	نمایه‌ها

مقدمه معاونت پژوهش

حقیقت اصیل ترین و داناترین و زیباترین راز هستی و نیاز آدمی است که سلسله مؤمنان و عالمان صادق چه جان که در راه آن نباخته، و جاهلان و باطل پرستان چه توطئه ها و ترفندها که برای حجب و مسخ آن نساخته اند. چه تلخ واقعی است مظلومیت حقیقت، و چه شیرین حقیقتی است این واقعیت که در مصاف همیشگی حق و باطل، حق سربلند و سرفراز است و باطل از بین رفتنی و نگویند. این والا و بالانشینی حقیقت، گذشته از سرشت حق، وامدار کوشش های خالصانه و پایان ناپذیر حقیقت جویانی است که در عرصه نظر و عمل کمر همت محکم بسته و از دام و دانه دنیا رسته اند، و در این میان نقش و تأثیر ادیان و پیامبران الهی و به ویژه اسلام و

پیامبر اکرم ﷺ و جانشینان برحق و گرامی او ﷺ، برجسته ترین است. دانشمندان نام آور شیعه رسالت خطیر و بی نظیر خویش را بهره گیری از عقل و نقل و غوص در دریای معارف قرآن و برگرفتن گوهر ناب حقیقت از سیره آن پیشوایان و عرضه آن به عالم بشری و دفاع جانانه در برابر هجوم ظلمت پرستان حقیقت گریز دانسته و در این راه دیده ها سوده و جان ها فرسوده اند. اکنون در عصر بحران معنویت که دشمنان حقیقت و آدمیت هر لحظه با تولید و انتشار فزون از شمار آثار نوشتاری و دیداری و به کارگیری انواع ابزارهای پیشرفته سخت افزاری و

نرم‌افزاری در عرصه‌های گوناگون برای سیطره بر جهان می‌کوشند، رسالت حقیقت‌خواهان و اندیشمندان حوزوی و دانشگاهی، به‌ویژه عالمان دین، بس عظیم‌تر و سخت‌دشوارتر است.

در جهان تشیع، پژوهشگران حوزوی در علوم فلسفی و کلامی، تفسیری و حدیثی، فقهی و اصولی و نظایر آن کارنامه درخشانی دارند، و تأملات ایشان بر تارک پژوهش‌های اسلامی می‌درخشد. در زمینه علوم طبیعی و تجربی و فناوری‌های جدید نیز پژوهشگران ما تلاش‌هایی چشمگیر کرده، گام‌هایی نویدبخش برداشته و به جایگاه درخشان خود در جهان نزدیک شده‌اند، و می‌کوشند تا با فعالیت‌های روزافزونشان تمام شاخه‌های خویشتن را در صحنه علمی بین‌المللی بازیابند. ولی در قلمرو پژوهش‌های علوم اجتماعی و انسانی تلاش‌های دانشمندان این مرزوبوم آن‌گونه که شایسته نظام اسلامی است به بار ننشسته و آنان گاه به ترجمه و اقتباس نظریات دیگران بسنده کرده‌اند. در این زمینه کمتر می‌توان ردّیای ابتکارات و به‌ویژه خلاقیت‌های برخاسته از مبانی اسلامی را یافت و تا رسیدن به منزلت مطلوب راهی طولانی و پرچالش درپیش است. از این‌رو افزون بر استنباط، استخراج، تفسیر و تبیین آموزه‌های دینی و سازمان‌دهی معارف اسلامی، کاوش در مسائل علوم انسانی و اجتماعی از دیدگاه اسلامی و تبیین آنها از مهم‌ترین اهداف و اولویت‌های مؤسسات علمی به‌ویژه مراکز پژوهشی حوزه‌های علمیه است.

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی* در پرتو تأییدات رهبر کبیر انقلاب اسلامی و حمایت‌های بی‌دریغ خلف صالح وی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای «مد ظله العالی» از آغاز تأسیس بر اساس سیاست‌ها و اهداف ترسیم‌شده از سوی حضرت آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی «دامت برکاته» به امر پژوهش‌های علمی و دینی اهتمام داشته و در مسیر برآوردن نیازهای فکری و دینی جامعه، به پژوهش‌های بنیادی، راهبردی و کاربردی پرداخته است. معاونت پژوهش مؤسسه برای تحقق این مهم، افزون بر برنامه‌ریزی و

هدایت دانش پژوهان و پژوهشگران، در زمینه نشر آثار محققان نیز کوشیده و بحمد الله تاکنون آثار ارزنده‌ای را در حد توان خود به جامعه اسلامی تقدیم کرده است.

کتاب پیش روی، پژوهشی است در قلمرو سلامت کارکنان و ایمنی محیط کار با رویکرد اسلامی که با تلاش پژوهشگر ارجمند حجت الاسلام محمدحسین شیخی نگارش یافته است. هدف اصلی نویسنده ارائه رویکردی اسلامی در این موضوع برای مجامع علمی است.

معاونت پژوهش از مؤلف محترم و آقایان حجج اسلام مجتبی درودی و دکتر علی آقا پیروز که با نظارت و ارائه نظرات سودمندشان، بر اتقان و غنای اثر افزوده‌اند، صمیمانه سپاسگزاری می‌کند و تمیيق و افزون ایشان را از خداوند منان خواستار است.

معاونت پژوهش

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی *